

PREDLOGI DEJAVNOSTI IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA - OD VPRAŠANJA DO PREMIKA

Raziskovalna vprašanja so **izhodišče in pomoč pri načrtovanju dejavnosti**. Ni treba obravnavati vseh. Izberite eno ali več vprašanj oziroma jih prilagodite starosti, izbrani temi, okolju in zanimanju otrok in mladih.

Posamezna dejavnost lahko povezuje vprašanja iz različnih sklopov **ZELEN PROMET - ZDRAV PLANET - ZDRAV ČLOVEK**.

Izberite temo, ki je za otroke in mlade zanimiva in povezana z njihovim okoljem. Začnite z vprašanjem, raziščite dejansko stanje, primerjajte možnosti in poiščite rešitev.

OPAZUJ → RAZISKUJ → PREDLAGAJ → UKREPAJ → SPODBUJAJ

1. NAŠE VSAKODNEVNE POTI IN POTOVALNE NAVADE

- Kako prihajamo v vrtec, šolo, na fakulteto ali delo?
- Katere načine prevoza uporabljamo najpogosteje in zakaj?
- Kako se naše potovalne navade razlikujejo med tednom, ob koncih tedna in med počitnicami?
- Katere kratke poti opravimo z avtomobilom in katere bi lahko opravili drugače?
- Katere poti lahko opravimo peš, s kolesom, skirojem ali javnim prevozom?
- Kdaj lahko različne načine prevoza kombiniramo?
- Kje lahko uporabimo souporabo, izposajo ali deljenje prevoza?
- Kaj najbolj vpliva na našo izbiro prevoza: razdalja, čas, cena, udobje, vreme, varnost, dostopnost ali navade?
- Katere potovalne navade lahko spremenimo sami in za katere potrebujemo spremembe v okolju?
- Kako bi izgledal naš bolj zelen teden poti?

Predlogi dejavnosti

Dnevnik poti • beleženje prihodov • razredna ali šolska anketa • zemljevid vsakodnevnih poti • primerjava načinov prevoza • izziv trajnostnih prihodov • načrt spremembe potovalnih navad

2. NAČINI PREVOZA, ENERGIJA IN OGLJIČNI ODTIS

- Katera prevozna sredstva poznamo in po čem se razlikujejo?
- Kaj poganja posamezna prevozna sredstva?
- **Od kod prihaja energija**, ki jo uporabljajo?
- Kakšne so razlike med različnimi vrstami pogona?
- Koliko energije potrebujemo za premagovanje iste razdalje na različne načine?
- Kakšen je **ogljiki odtis** različnih načinov prevoza?
- Kako se ogljični odtis spremeni glede na število potnikov v vozilu?
- Ali je posamezen način prevoza vedno trajnosten ali je odgovor odvisen tudi od razdalje, zasedenosti, vira energije in drugih okoliščin?
- Kako lahko zmanjšamo ogljični odtis poti posameznika, razreda ali ustanove?
- Kako lahko učinkoviteje uporabljamo energijo v prometu?

Predlogi dejavnosti

Uporaba Kalkulatorja CO₂ • primerjava iste poti z različnimi prevoznimi sredstvi • raziskovanje pogonov in virov energije • izračun ogljičnega odtisa razreda ali ustanove • načrt ukrepov • merjenje učinkov pred in po spremembi

3. PROMET IN PODNEBJE, ZRAK TER NARAVNI VIRI

- Kako promet prispeva k **podnebnim spremembam**?
- Kateri izpusti nastajajo pri različnih oblikah prometa?
- Kako promet vpliva na **kakovost zraka**, zlasti v mestih in ob prometnih cestah?
- Katere naravne vire potrebujemo za izdelavo in uporabo različnih prevoznih sredstev?
- Katere vire potrebujemo za gradnjo cest, železnic in druge prometne infrastrukture?
- Kako lahko z drugačnimi potovalnimi navadami zmanjšujemo porabo energije in naravnih virov?
- Kako sta povezana **število vozil in učinkovita raba virov**?
- Kako lahko souporaba, izposoja in javni prevoz prispevajo k učinkovitejši rabi prevoznih sredstev in virov?
- Kakšne spremembe v prometu bi najbolj zmanjšale vplive na okolje v našem kraju?

Predlogi dejavnosti

Raziskovanje kakovosti zraka • primerjava prometno bolj in manj obremenjenih območij • zemljevid vplivov prometa • raziskovanje materialov v vozilih in infrastrukturi • intervju s strokovnjakom • predlogi ukrepov

4. PROMET, PROSTOR IN PROMETNA OMREŽJA

- Kako je promet urejen v našem kraju?
- Kako so povezane **ceste, železnice, kolesarske in pešpoti ter javni prevoz**?
- Koliko prostora namenjamo avtomobilom, parkiriščem, pešcem, kolesarjem, javnemu prevozu in zelenim površinam?
- Kako prometna infrastruktura **oblikuje prostor**, v katerem živimo?
- Kaj prometne poti povezujejo in kaj lahko razdružujejo ali ovirajo?
- Kako umeščanje ceste, železnice ali druge prometne infrastrukture vpliva na naravo, naselja in ljudi?
- Kje so v našem okolju prometne povezave dobre in kje manjkajo?
- Kako bi lahko prostor bolje uredili za **hojo, kolesarjenje in javni prevoz**?
- Kam bi umestili novo pešpot, kolesarsko povezavo, postajališče ali drugo prometno rešitev?
- Kaj moramo upoštevati, ko načrtujemo novo prometno pot?
- Kako lahko promet načrtujemo tako, da potrebujemo manj prostora in hkrati omogočimo dobro dostopnost?
- Kako bi izgledal naš kraj, če bi prometni prostor načrtovali drugače?

Predlogi dejavnosti

Zemljevid prometnega omrežja • terensko opazovanje • štetje prometa • analiza rabe prostora • fotografiranje dobrih in slabih rešitev • načrt nove poti • maketa prometne ureditve • predlog občini

5. GIBANJE, ZDRAVJE IN VARNOST

- Kako različni načini mobilnosti vplivajo na naše **gibanje in zdravje**?
- Koliko gibanja lahko vključimo v vsakodnevne poti?
- Kakšne so koristi hoje in kolesarjenja?
- Kako promet vpliva na počutje in kakovost življenja?
- Kako hrup in onesnažen zrak vplivata na ljudi?
- Kako varne so naše poti v vrtec, šolo ali na fakulteto?
- Kje so nevarne točke in zakaj?
- Kaj potrebujejo pešci, kolesarji in drugi udeleženci za varno pot?
- Kako so prometne poti prilagojene otrokom, starejšim in osebam z različnimi oviranostmi?
- Kako lahko hkrati načrtujemo **zdravo, varno in okolju prijaznejšo pot**?
- Kdo je odgovoren za prometno varnost in s kom se lahko povežemo pri iskanju rešitev?

Predlogi dejavnosti

Zemljevid varnih in nevarnih točk • pregled poti v šolo • sprehod ali kolesarski ogled • anketa • sodelovanje s prometnimi strokovnjaki, policijo ali občino • predlog varnejše poti

6. IZLETI, POČITNICE IN DALJŠA POTOVANJA

- Kako izbiramo prevoz za izlete in počitnice?
- Kako se možnosti razlikujejo pri kratkih in dolgih razdaljah?
- Kako lahko isto destinacijo dosežemo na različne načine?
- Kakšen je ogljični odtis posamezne možnosti?
- Kako lahko kombiniramo **vlak, avtobus, kolo, hojo in druge načine prevoza**?
- Kako na izbiro vplivajo čas, razdalja, cena, število potnikov in prtljaga?
- Ali lahko izberemo bližjo destinacijo ali drugače načrtujemo pot?
- Kako lahko med potovanjem zmanjšamo število posameznih voženj?
- Kaj pomeni **trajnostno načrtovano potovanje**?
- Kako bi načrtovali razredni izlet ali počitniško pot z manjšim vplivom na okolje?

Predlogi dejavnosti

Načrt trajnostnega izleta • primerjava poti do iste destinacije • izračun CO₂ • potovalni načrt • zemljevid poti • vodič za zelene počitnice

7. TRANSPORT IN LOGISTIKA – POTI IZDELKOV IN DOBRIN

// Predvsem za višje razrede OŠ, srednje šole in fakultete. //

Ne potujemo samo ljudje. Vsak dan potujejo tudi **hrana, oblačila, izdelki, surovine in druge dobrine**, zato lahko raziskovanje osebne mobilnosti razširimo na transport in logistiko.

- Od kod prihajajo izdelki in dobrine, ki jih uporabljamo vsak dan?
- Kako pridejo od surovine ali proizvajalca do nas?
- Koliko kilometrov prepotuje izbrani izdelek?
- S katerimi prevoznimi sredstvi potuje?
- Zakaj je bila izbrana določena transportna pot?
- Kako so povezani **cestni, železniški, pomorski in drugi načini transporta**?
- Kje so skladišča, distribucijski centri in druge pomembne točke logistične poti ter zakaj so umeščeni prav tam?
- Kako logistična infrastruktura vpliva na **prostor, naselja, naravo in promet**?
- Kako na izbiro transporta vplivajo razdalja, čas, količina tovora, energija in stroški?
- Kakšen je vpliv različnih možnosti transporta na izpuste in porabo energije?

- Ali je najkrajša pot vedno tudi najbolj učinkovita in trajnostna?
- Kako lahko bolje povežemo različne načine transporta?
- Kako lahko zmanjšamo število poti ali praznih voženj?
- Kako bi **načrtovali ali optimizirali izbrano logistično pot**?
- Kako na potrebe po transportu vplivajo lokalna proizvodnja in potrošnja?
- Kako so transport, raba naravnih virov in **krožno gospodarstvo** povezani?
- Ali lahko ponovna uporaba, popravila, souporaba in lokalni snovni tokovi vplivajo na količino in dolžino transportnih poti?

Predlogi dejavnosti

Pot izdelka od izvora do uporabnika • zemljevid dobavne poti • primerjava dveh izdelkov • primerjava načinov transporta • obisk podjetja ali logističnega centra • intervju • analiza logistične poti • predlog učinkovitejše poti

8. OD RAZISKOVANJA DO ZELENEGA PREMIKA

- Kaj smo z raziskovanjem ugotovili?
- Kaj lahko **spremenimo sami**?
- Kaj lahko spremeni naš razred, skupina ali ustanova?
- Kaj zahteva spremembo prometne ureditve ali infrastrukture?
- Kdo lahko pri spremembi sodeluje?
- Koga moramo o svojih ugotovitvah obvestiti?
- Kako lahko svojo rešitev preizkusimo?
- Kako bomo ugotovili, ali je sprememba uspešna?
- Kako lahko svoje rezultate predstavimo tako, da jih bodo drugi opazili in razumeli?
- Kako lahko k sodelovanju vključimo vrstnike, starše, zaposlene ali lokalno skupnost?
- Ali lahko pripravimo **kampanjo, pobudo ali akcijo**, ki bo spodbudila spremembo?
- Kako lahko svoje ugotovitve predstavimo občini, prevozniku, podjetju ali drugi organizaciji, ki lahko prispeva k rešitvi?

Predlogi dejavnosti

Načrt ukrepov • izvedba in spremljanje spremembe • predstavitev rezultatov • razstava • članek • video • podcast • infografika • objave na družbenih omrežjih • kampanja • pobuda • akcija v lokalni skupnosti

Dejavnosti lahko zaključite z ustvarjalnim izdelkom, predstavitvijo, predlogom izboljšave, spremembo potovalne navade, akcijo ali kampanjo. **Rezultate lahko prijavite na nagradni natečaj Misija: Zeleni koraki.**